

Jak na citace?

Autorský zákon

Citace (§ 31)

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo:

- a) užije v odůvodněné míře výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle
- b) užije výňatky z díla nebo drobná celá díla pro účely kritiky nebo recenze vztahující se k takovému dílu, vědecké či odborné tvorby a takové užití bude v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem

Vždy je však nutno uvést, je-li to možné, **jméno autora**, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále **název díla** a **pramen**.

Př.:

VYORAL, Kamil. *Můj vlastní vesmír: sešit plný hodnot, fantazie a tvořivosti*. Praha: Lucie Vyoralová, 2019. Zpátky v čase. ISBN 978-80-270-6941-5.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Encyklopedický slovník*, Nakladatelství Odeon, Praha 1993

Zatmění Slunce, Wikipedie,

http://cs.wikipedia.org/wiki/Zatm%C4%9Bn%C3%AD_slunce

Další příklady najdeš na Wikipedii – heslo „Citace“

Správný zápis „Zdroje“ uděláš pomocí webu www.citace.com

- Menu / **Vytvořit citaci**
- vyber typ dokumentu
  - u elektronických je důležitý název a URL adresa
  - u tištěných obvykle stačí zadat ISBN (uvedeno v tiráži)
  - doplň do políček údaje, které znáš
- vygeneruj a zkopíruj do AP

Citace v textu práce

Zjednodušeně:

Pokud chceme citovat autora nějakého textu přímo v práci, použijeme zavedené fráze jako:

Autor Jaroslav Novák ve svém díle „Slunce“ uvádí: „Slunce je hvězda hlavní posloupnosti, spektrální třídy G2V, žlutý trpaslík.“

„Slunce je hvězda hlavní posloupnosti, spektrální třídy G2V, žlutý trpaslík“, jak uvádí autor ve své práci [2].

– pokud používáme více citací, je vhodné díla v seznamu zdrojů očíslovat

Samotné citování má dvě složky: jednak musíte správným způsobem uvést přejatý text, jednak odkázat na jeho zdroj.

Citace a parafráze

(čerpáno z webu <http://www.vysokeskoly.com/rady-a-clanky-5/jak-spravne-citovat>)

Existují dva základní způsoby, jak využít ve svém textu cizí informace či myšlenky: **citace** a **parafráze**. V citaci uvádíte doslovné znění svého zdroje a dáváte ho do uvozovek. Parafráze je naopak volným zopakováním myšlenek a do uvozovek se nedává. Pro obě ale platí, že je třeba původní text reprodukovat přesně. Tedy v citaci opravdu doslova a v parafrázi dodržet význam. Nezapomeňte také zachovat původní kontext citace či parafráze.

Citace

„Pro studenty nejobtížnější, pro odborníka však zcela snadné, je rozhodnout, co patří k obecně užívaným nebo známým zjištěním, koncepcím a faktům v rámci oboru, jež studují.“ (Šanderová 2007)

Parafráze

Pro studenty je nejobtížnější rozeznat, co patří k základům studovaného oboru. (Šanderová 2007)

Zároveň je třeba v textu dodat odkaz na zdroj.

Odkazy

Odkazy v textu slouží pro základní identifikaci zdroje, z něž se v citaci nebo parafrázi čerpá.

Citační norma ISO rozlišuje tři způsoby odkazování na zdroje:

- **Odkaz přímo v textu (první prvek a datum):** v tomto případě uvedete odkaz na zdroj do okrouhlých závorek přímo za parafrázi nebo citaci. Odkaz obsahuje první prvek bibliografického záznamu (obvykle **jméno autora** nebo autorů) a **datum vydání**. Pokud první prvek (jméno) zmíníte už v textu, do závorky uvedete jen datum.

Jak uvádí J. Šanderová (2007), je pro studenty při citování nejobtížnější rozhodnout, co patří mezi základní poznatky oboru. / Pro studenty je při citování nejobtížnější rozhodnout, co patří mezi základní poznatky oboru (Šanderová 2007).

- **Číselné odkazy:** za citací nebo parafrázi doplníte číslo v horním indexu nebo v závorkách, které odpovídá číslu zdroje v seznamu literatury. Seznam literatury je pak sestaven v pořadí, které odpovídá pořadí odkazů na zdroje v textu (tedy ne abecedně). Pokud na různých místech odkazujete na jeden zdroj, používáte stále stejné číslo jako v prvním odkazu.

Pro studenty je při citování nejobtížnější rozhodnout, co patří mezi základní poznatky oboru. V seznamu literatury pak bude na prvním místě figurovat příslušná bibliografická citace.

- **Průběžné poznámky:** za citací nebo parafrázi opět doplníte číslo v horním indexu nebo v závorkách, které se nyní vztahuje k číslu poznámky pod čarou (poznámky přitom mohou být umístěny na odpovídající stránce, na konci kapitoly nebo na konci celého textu). V poznámce pod čarou uvedete buď odkaz v podobě jména autora a plného názvu, nebo rovnou celou bibliografickou citaci. Pokud na jeden zdroj takto odkazujete víckrát, vytvoříte vždy novou poznámku.

Pro studenty je při citování nejobtížnější rozhodnout, co patří mezi základní poznatky oboru. Příslušná poznámka pod čarou bude obsahovat odkaz na zdroj nebo rovnou plnou bibliografickou citaci.

Záleží jen na vás, který způsob použijete. Opět ale platí, že jakmile se pro jeden rozhodnete, musíte ho dodržet v celém textu.

- **Čísla stránek** ve všech případech můžete uvést, ale nemusíte. Pokud je uvádět chcete, připojte k odkazu zkratku „s.“ a příslušné číslo strany. Ačkoli to není povinnost, je dobré čísla stran uvádět, aby si čtenáři mohli případně původní text snáze dohledat.

Jak uvádí J. Šanderová (2007, s. 88), je pro studenty při citování neobtížnější rozhodnout, co patří mezi základní poznatky oboru.

Pokud užíváte metodu odkazů přímo v textu a dva a více dokumentů se **shodují** v autorovi i roce vydání, rozlišíte je v abecedním pořadí dále malými písmeny (a, b...) psanými hned za rokem (např. 2006a, 2006b) a totéž doplníte i do seznamu literatury.

Co dělat v případě dvou bezprostředně po sobě následujících odkazů na stejný zdroj? Pokud používáte metodu číselných odkazů, jednoduše použijete i podruhé stejné číslo. Pokud naopak pracujete s metodou průběžných poznámek nebo odkazů přímo v textu, můžete druhý odkaz zopakovat nebo místo něj použít zkratku „ibid.“, případně „ibidem“ nebo také „tamtéž“. Jakmile je ale mezi dva odkazy na stejný dokument umístěn odkaz na jiný zdroj, tyto výrazy se nepoužívají.

Jak uvádí J. Šanderová (2007, s. 88), je pro studenty při citování neobtížnější rozhodnout, co patří mezi základní poznatky oboru. Jsou proto při odkazování ledabylí nebo naopak odkazují na každou trivialitu (tamtéž, s. 87).

Další internetové zdroje:

<https://sites.google.com/site/novaiso690/metody-citovani> (Norma ISO 690)

<http://www.vysokeskoly.com/rady-a-clanky-5/jak-spravne-citovat>

<https://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat-textova-opora.pdf>

<https://www.skrblik.cz/navod/jak-citovat-v-textu/>

Kopie, plagiát, kompilát

Kopie je další exemplář vyrobený podle originálu bez tvůrčích zásahů. [\[Wikipedie\]](#)

- Může jít o opis, průpis, průklep, otisk, obtisk, obtah, snímek nebo věrnou napodobeninu.
- Z hlediska autorského práva je kopie věrná napodobenina díla.
- Je-li uvedena s identifikačními znaky napodobitele, může jít o licencovanou kopii, je-li zcela bez označení, může jít o plagiát.

Plagiát je umělecké nebo vědecké dílo, jež někdo jiný, než skutečný autor neprávem vydává za své. [\[Wikipedie\]](#)

- Při tvorbě plagiátu je zcela nebo z části použito dílo jiného autora. Tento původní autor je úmyslně nebo neúmyslně zatajen.
- Plagiát nemusí nutně znamenat porušení autorského zákona. Použit část, případně i celé cizí dílo je možné i legálně, avšak musí být dodržena některá pravidla včetně bibliografických citací.
- Pokud nějaká osoba převezme z díla jiného autora části jeho díla, aniž by ji označila jako citace, a vydává je za své, popř. otrocky napodobí dílo jiného autora a vydává je za své, jde o plagiát.

Nejde pouze o porušení norem etických, ale o porušení práva autorského – tedy porušení zákona!

Kompilát je literární nebo odborné dílo, které vzniklo sloučením prvků jiných děl a neobsahuje nic původního. [\[Wikipedie\]](#)

- encyklopedie, antologie (výběr z děl), učebnice, ...
- autor kompilátu by měl uvádět původní zdroje a jejich původce – „autory“.